

BUITEN

22^E JAARGANG N^O. 33

ZATERDAG 18 AUGUSTUS 1928

WOLKENKRABBER TE NEW-YORK

INHOUD:

WOLKENKRABBER TE NEW-YORK (ILL.)	BLZ. 385
DE STRAAT VAN DE FLUITSPEELSTER, DOOR H. DE VERE STACPOOLE (33)	BLZ. 386
GROENLAND, (GEÏLL.), DOOR A. N.	BLZ. 388—391
DE SLUIPMOORDENAAR, DOOR GRAZIA DELEDDA	BLZ. 390—392
HET COLLEGE VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN UTRECHT 350 JAAR, DOOR DEN UYL.	BLZ. 392
CONCOURS HIPPIQUE BIJ DEN HOUTBOER, DOOR B. (MET ILL. VAN A. M. LUYT)	BLZ. 392—393
IETS OVER SCHEEPSVERSIERING, (GEÏLL.) DOOR J. SCHUITEMAKER CZ.	BLZ. 392—393
ALFONZO II. NAAR HET POOLSCH, DOOR KAZIMIERZ CHŁĘDOWSKI (5)	BLZ. 395
DE FONTEIN OP HET FREDERIKSPLEIN TE AMSTERDAM ZOOALS ZE NU IS (ILL.)	BLZ. 396
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

FOTOWEDSTRIJD

Door „Buiten” wordt een fotowedstrijd uitgeschreven, waarvan de voorwaarden worden vermeld op pag. III van de advertentiepagina's waar, naast andere lectuur, de kinderen verhalen en raadsels vinden.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 ets.

De Straat van de Fluitspeelster

33) DOOR H. DE VERE STACPOOLE

ZIJN gedachten waren nog vol van de gebeurtenissen van den vorigen dag; zij hadden hem achtervolgd in zijn slaap. In zijn dromen had hij het huis van den Meteek en de vast gesloten luiken gezien; de vingers van het meisje in de spleet, die hem schenen te wenken en toen hij binnen kwam, had Bartjas hem weer gegrepen en naar de fontein gesleept om hem te verdrinken.

Niettegenstaande de mooie woorden, die Bartjas hem op raad van Pasion had gegeven, had Pheidon, door ervaring en instinkt geleerd, een gloeienden hekel aan den Egyptenaar en had hij alles wat hij bezat ervoor over om hem een poets te bakken. Zelfs zonder die verleiding kon hij zich het angste plezier niet ontzeggen hem te volgen.

Door wenken, maar zonder een woord te zeggen, beduidde hij Cleon zijn plan en begon de achtervolging.

Bartjas liep door de Straat van Zea en sloeg toen de Straat van Actium in, die naar de haven van Zea voerde. De straat steeg tot heuvelhoogte op en daalde daarna af naar de haven; en Pheidon, die den Egyptenaar volgde, hield hem goed in het oog, wel overtuigd dat hij hem kon ontloopen, als hij hem achterna zette. Maar Bartjas, die niet wist, dat hij gevolgd werd, liep door zonder om te kijken en ging, toen hij de kade bereikt had, naar een schip, dat daar gemeerd lag.

De haven van Zea was klein, vergeleken bij de groote haven; nauwelijks zes honderd el op z'n breedst, gevormd als een ronde flesch met een nauwen hals, waardoor in- en uitgaande schepen gesleept moesten worden. Hier werden voortdurend koopvaarders geladen en gelost, want hier kwam de handel van de heele Egeïsche en Middellandsche Zee binnen. Koren mocht worden ingevoerd, maar niet uitgevoerd; allerlei wetten, die den handel ten voordeele der Atheners beïnvloedden, waren van kracht en werden voortdurend gewijzigd; toch werden er veel zaken gedaan.

Het schip, waar Bartjas heen ging, lag aan de kade, stevig vastgemeerd en schijnbaar verlaten. Het was zoowat twintig voet breed en honderd twintig lang; grooter dan een oorlogstireem en evenals dit van twee masten voorzien: vóór- en achtermast; er zaten openingen in voor één rij riemen en het had, evenals een oorlogstireem een kajuit op het achterdek en een bovendek aan de plecht.

Een vierkant gat in het dek voor de kajuit gaf toegang tot het ruim en het luik, dat dit afsloot, was een zware houten plank, waarvoor strooken ongelooind leer als scharnieren dienst deden.

Pheidon verschool zich achter een baal op de kade en zag hoe Bartjas naar het schip ging en de schuine plank afliep, die van de kade naar het dek voerde. Vanwaar hij was, kon hij niets meer zien en, zich tot Cleon wendend, die vlak bij hem gekropen was, fluisterde hij hem enkele woorden in het oor. Cleon knikte, verliet zijn schuilplaats en begon te spelen tusschen de balen en kisten, waarmee de kade vol lag; steeds meer naderde hij het schip, tot hij plotseling ging zitten op een paaltje vlak bij den achtersteven.

Er waren weinig menschen in de buurt; eensdeels omdat het etenstijd was; anderdeels omdat er weinig gewerkt werd en vele expediteurs en beambten naar de Vergadering waren gegaan. Trouwens het schip, dat Bartjas betrad, zou in ieder geval onbemand zijn, daar het volgeladen was en slechts op kapitein en bemanning wachtte om uit te zeilen.

Pheidon zat uit te kijken, terwijl hij naar zijn broertje keek. Het kind ging steentjes in het water gooien. Even later kwam iemand op de loopplank. Het was Abbas, de klerk van Gyges. Pheidon had hem maar eens gezien; op den ochtend toen hij Diomedes gevolgd was naar de tafel van den bankier, maar hij vergat nooit gezichten.

De klerk liep over de plank en stak toen de kade over naar de Straat van Actium.

Op hetzelfde oogenblik verliet Cleon zijn post en snelde terug met een ernstigen trek op zijn vroolijk gezichtje.

„Wel?” zei Pheidon.

„Er zit iemand op het schip te huilen”, zei het kind. „Niet hard, maar zoo: „Aï-aï-aï-!”

„Ik hoor niets”.

„Het is niet luid; maar zoo „aï-aï-aï-.”

„Heb je iemand gezien?”

„Niemand anders dan dien gelen kerel, die naar boven is gekomen”.

„Van welk gedeelte van het schip kwam het geluid?”

„Van de achter-kajuit”.

Pheidon zweeg korten tijd.

„Was het een mannenstem, die kermde?”

„Neen; meer als een kat, of als een vrouw; een dunne stem, zooals moeder had, toen de zee Pasicles nam in den storm verleden jaar winter”.

„Zij is het”, zei Pheidon, plotseling zeggend, wat in zijn gedachten was.

„Wie?”

Maar Pheidon antwoordde niet. Hij ging zitten met het hoofd op de handen rustend.

Bartjas moest hem dus hebben voorgelogen. Het meisje moest uit Athene ontvoerd zijn en hierheen gebracht; de klerk had haar bewaakt en nu was Bartjas gekomen om hem af te lossen. Nu was alles hem duidelijk en begreep hij, dat hij was misleid om Diomedes een leugenachtige boodschap over te brengen.

Na een tijd van nadenken, keek hij op.

„Ga onmiddellijk naar de kade, zoo dicht mogelijk bij de achter-kajuit; als je daar bent, roep je: „Bartjas!” Kan je dat zeggen?”

„Bartjas!” zei Cleon.

„Goed zoo — dat is de naam van dien behaarden deugniet, dien ik gevolgd ben. Als hij niet antwoordt, roep je nog eens, net zoo lang tot hij komt”.

„En dan?”

„Niet te vlug. Misschien zegt hij tegen je: „Wie ben je?” Wat zou je dan antwoorden?”

„Cleon, de zoon van Simon”, antwoordde het kind.

Pheidon nam een stuk hout op en gaf Cleon een tik op zijn vingers, die een ander kind aan 't huilen zou hebben gebracht; maar Cleon slikte zijn tranen in en gaf geen geluid. Hij wist, dat Pheidon niet sloeg uit wreedheid, of als straf voor een fout, maar om zijn geheugen op te frisschen.

„Dat zou je zeggen, met het gevolg, dat hij misschien bij ons thuis komt, als mijn plan gelukt. Hoe weet je, dat het

niet de Dood is als een mensch vermomd, die maar op je adres wacht om je te komen halen? Als hij je dat vraagt, moet je zeggen: „Ik ben Simon, de zoon van Cleon, die om den hoek woont; en Gyges heeft mij een obol beloofd, als ik naar je toe wou loopen en zeggen, dat je dadelijk op zijn kantoor moet komen in de Straat van Zea. Hij zegt, dat je het schip alleen mag laten, want dat het niet lang zal duren. Ik kan niet blijven, want de politie omringt het kantoor en ik wil er bij zijn”. Dan loop je hard weg en komt niet in mijn nabijheid. Je moet de Straat van Actium doorloopen naar de Straat van Zea; dan ga je naar huis en wacht daar op me. Zeg nu na, wat ik gezegd heb”.

Het kind zei zijn boodschap letterlijk na, zonder een woord te missen.

„Nog wat”, zei Pheidon. „Misschien vraagt hij niet naar je naam, maar zegt hij alleen: „Wat wil je?” Dan weet je wat je te zeggen hebt”.

„Ik ga”, zei het kind. „Is dat alles?”

„Dat is alles — en dan —”

„Ja?”

„Denk er aan, loop weg zoo hard je loopen kunt en kijk niet om, want iemand, die een boodschap heeft overgebracht, kijkt niet om om te zien wat er verder gebeurt”.

Cleon knikte en liep weg.

Pheidon zag hem aan den kade-rand staan en hoorde zijn hoog stemmetje: „Bartjas!”

Geen antwoord.

„Bartjas! Hé, Bartjas!”

Dezen keer klonk er geluid en de stem van Bartjas:

„Wie roept mij? Was jij 't? Wat wil je van me?”

„Bent u Bartjas? Gyges heeft mij een obol beloofd, als ik naar u toe ging om te zeggen, dat ge dadelijk bij hem moet komen op zijn kantoor in de Straat van Zea. Hij zegt, dat u het schip alleen mag laten, want dat het niet lang zal duren. Ik kan niet blijven, want de politie omringt het kantoor en ik wil er bij zijn”.

Weg was hij, den Egyptenaar zoo verbluft achterlatend door dat onbegrijpelijke verhaal en dat bevel, dat hij er niet aan dacht hem terug te roepen. Pheidon zag Cleon wegloupen en bromde tevreden. Het was in zijn soort prachtig comediespel.

Toen keek Pheidon weer naar het schip. Bartjas liep de plank over. Op de kade gekomen bleef hij een oogenblik staan en keek om, als om te zien of hij alles wel in goede orde had achtergelaten.

Zoodra hij verdwenen was, stond Pheidon op, sprong over eenige balen heen, bereikte het schip en bleef bij de loopplank staan.

Cleon had zich niet vergist. Zwak en gedempt klonken de langgerekte, zachte, eindeloze klaagtonen der Oostersche vrouwen: Ai! ai! ai! de stem zelf der hopeloosheid, van eindeloos verdriet.

De jongen luisterde even, liep toen de plank over en betrad het dek.

DE TIENDE HOOFDSTUK.

DE ONTVLUCHTING.

Toen Pheidon eenmaal op het dek stond, bleef hij een oogenblik staan luisteren.

Het water klotste tegen de wanden van het vaartuig. Het schip deinde zachtjes op het bewegelijke water; een zacht gekraak van huden en koorden, een zwakke trilling der gespannen touwen toonde de bijna onmerkbaare beweging van het schip aan; en nu, veel luider en treuriger dan het kraken van het schip, klonk de gesmoorde klaagtoon der vrouw: „Ai! ai! ai!” De kleine Cleon had niet gejoekt. Het kwam van de achter-kajuit en toen Pheidon zich daarvan overtuigd had, liep hij naar de kajuitdeur.

De deur was gegrendeld met een breede, platte lat. Een groote houten grendel; om de deur te openen zou men dit blok hout moeten verwijderen; een werk, dat bijna jongenskrachten te boven ging.

Het rumoer, dat hij bij zijn pogingen maakte, drong tot de gevangene door, wier weeklagen nog luider werd. Dat gaf hem de extra kracht, die hij behoefde. Een oogenblik later viel het blok hout met een slag op den grond en duwde hij de deur open.

Het was zoo donker, dat hij het eerste oogenblik niets kon zien; toen zag hij een gestalte op den grond neergehurkt. Het was Nitetis.

Met het voorhoofd op de planken en haar kleed om het hoofd geslagen, knielde zij neer en staakte haar gekerm niet. Ook keek zij niet op, voordat Pheidon haar bij den schouder greep, schudde en het kleed van haar hoofd wegtrok.

„Wat mankeert je, dat je als een kat ligt te schreeuwen? Komaan, kijk op. Ik ben het, Pheidon — een vriend. Ik ben Bartjas niet”.

Zij ging rechtop zitten en keek hem sprakeloos aan.

„Zij is het”, zei Pheidon tot zichzelf, haar gezicht vergeleijkend met het gezicht, dat hij aan het raam gezien had. „Kom, sta op en volg mij. Ik ben door Diomedes gezonden om je te bevrijden en bij hem te brengen”.

„Diomedes!” Bij dit woord spreidde zij haar armen uit en greep hem bij zijn tuniek, zoodat zij hem bijna omvertrok. „Diomedes! Is hij niet dood? Spreek, of ik sterf! zij vertelden mij, dat hij dood was. O, gij, dien de goden mij toegezonden hebben, bedrieg mij daarin niet”.

„Hij is niet dood. Ze logen u voor. Als gij hem wilt zien, ga dan met mij mee vóór Bartjas terugkomt. Het kan zelfs nu reeds te laat zijn”.

Zij deed een poging om op te staan, maar zonk weer neer. Haar enkels waren met een reep leer vastgebonden.

Pheidon, zweetend en tastend in het duister, voelde den knoop; hij was stevig gelegd en het zou tijd kosten hem te ontwarren. Hij wist, dat als Bartjas in de Straat van Zea gekomen, zou merken, dat hij beetgenomen was, hij haastig terug zou komen. Hij kon nu al vlak bij de kade zijn. Hij moest een plan bedenken en dat snel uitvoeren. Hij vond er een. Snel greep hij haar onder de knieën en om het middel. Zoo kon hij haar met inspanning van al zijn krachten optillen en haar half tuimelend op het dek en in den zonneschijn brengen.

De vierkante opening van het luik van het ruim vormde een zwart gat op het heldere dek. Daar gekomen, legde hij zijn last op den rand neer en keek naar beneden.

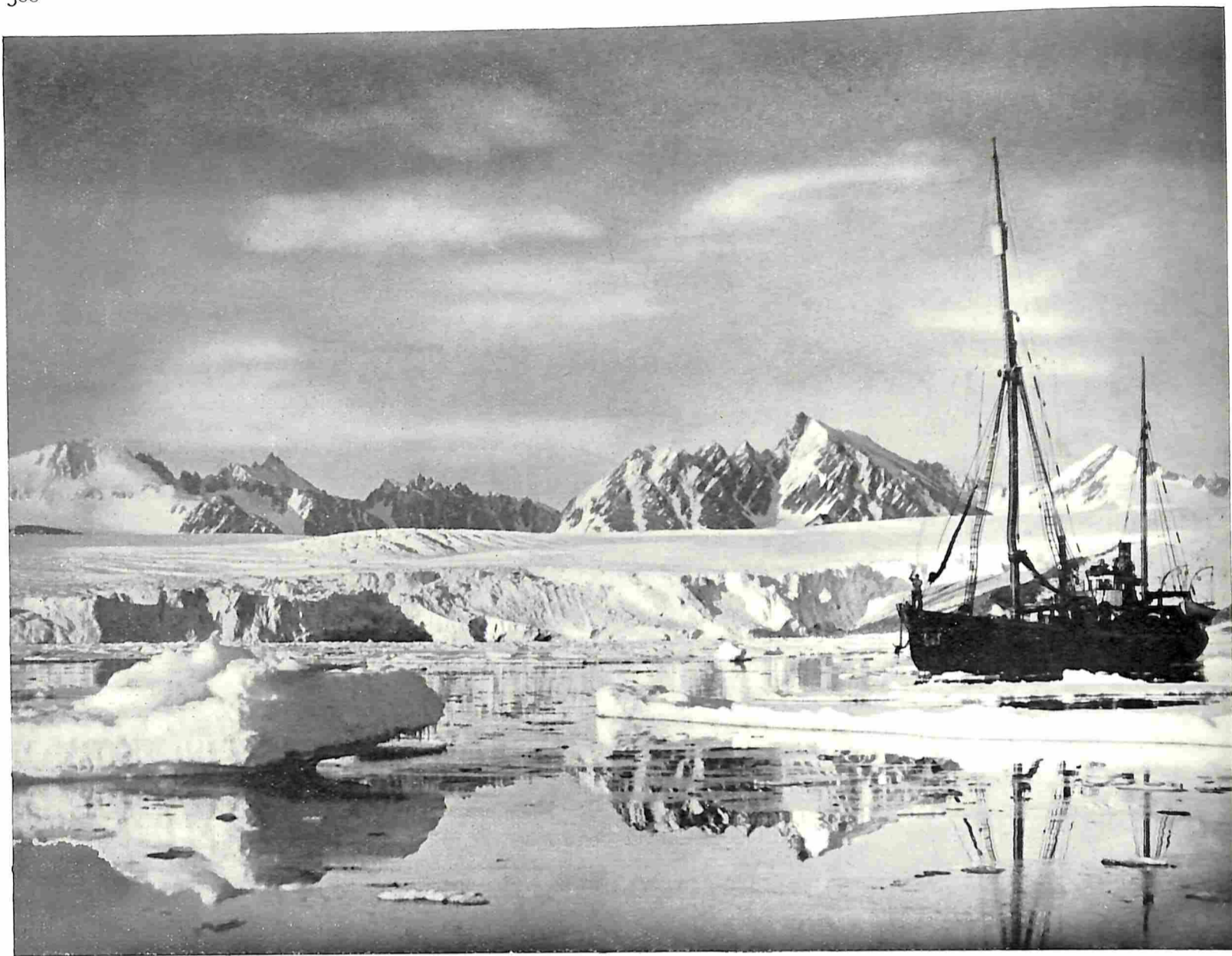
De lading was tot vier voet onder het dek opgestapeld en zonder een woord te spreken, wees hij naar beneden, zette haar in zittende houding op den rand van de opening, sprong in het ruim en trok haar omlaag. Hij sleurde haar zoowat vijf voet achteruit van de opening weg; toen lagen zij een poosje naast elkaar, te veel buiten adem om zelfs te fluisteren. Maar het duurde niet lang of hij krabbelde hijgend en zweetend in de hoogte en begon te werken aan het losmaken van den knoop. Slechts met moeite kon hij adem halen; de inspanning, die het hem gekost had haar te dragen, de opwindig en de zekerheid, dat, als Bartjas hem dezen keer snapte hij hem zeker zou vermoorden, verlamden zijn vingers. Hij was bang, zooals hij nog nooit in zijn leven bang was geweest; toch bleef hij doorwerken tot de knoop mee gaf, los ging en zij bevrijd was.

Toen wierp hij zich op zijn rechterzijde en bleef zoo korten tijd onbewegelijk liggen om op adem te komen. Het meisje bewoog zich niet; men had kunnen denken, dat zij in zwijm gevallen was, als niet haar donkere oogen wijd geöpend waren geweest, turend naar de witte lichtvlek van het luik. Zij begreep, dat Pheidon haar hier gebracht had om haar te verbergen voor Bartjas en zij scheen haar ooren te spitsen, om den voetstap van den Egyptenaar te hooren. Hij kwam. Pheidon verhief zich dadelijk op een elleboog; een stap klonk op de loopplank, een kreet van verbazing en toen trilden de dekplanken, alsof er een baal op was neer gegooid.

Zij hoorden hem wild zoeken in de donkere kajuit. Toen hield alle geluid op. (Wordt vervolgd)

Ontvangen boeken

Bij J. B. Wolters, Gron.-den Haag verscheen in de serie „Handleiding bij het onderwijs van land- en tuinbouwkursussen” de 14e druk van Bemestingsleer door J. Kok. ☞ De V.V.V. „Beemster's Welvaart” publiceerde een gids voor de Beemster, waarin reproducties van fotografiën een indruk geven van de schoonheid van den Beemsterpolder, vooral in den bloeitijd, terwijl ook aandacht wordt gewijd aan de bedrijven, die bijdragen tot de welvaart van den polder. Een wegenkaartje is aan het boekje toegevoegd. ☞ Ter gelegenheid van het Tienjarig bestaan van de Vereniging Het Nederlandsche Openluchtmuseum verscheen een extra uitgave der Bijdragen en Mededeelingen, geïllustreerd met een groot aantal afbeeldingen van folkloristische gebruiken en kleederdrachten.

BINNENLOOPEN VAN EEN WALVISCHVAARDER AAN DE NOORD-KAAP

GROENLAND

DE illusie, die de naam Groenland bij den lezer zal opwekken, wordt hem al spoedig ontnomen bij het aanschouwen der wreede werkelijkheid. Want als hij droomde van groene landouwen en heerlijke, lommerijke woudgroepen, waarbove de zonstralend heerscht, zal de ontgoocheling hem niet bespaard blijven, wanneer hij na een langen, gevaarlijken tocht, vol ontberingen, bemerkt, dat zijn lieflijke droom heeft moeten plaats maken voor een troosteloos ontwaken. Onmetelijke ijsvlakten, onbewoonbaar voor Europeaan en Eskimo, strenge koude en donkere, lange nachten — dat is de poëzie van Groenland. ☞ Hoe men ertoe gekomen is, dit land van ijs en gletschers den zoeten naam te geven, dien het draagt, vertelt de legende. Ongeveer duizend jaar geleden leefde er op IJsland een man, Erik goetheet, die wgens oneenigheid verbreis werd. Hij namte toen het plan op, een ontdekkingsreis te gaan ondernemen en besloot eenige eilanden te bezoeken, die een andere IJslander, Gunbjörn, had willen bereizen. En waarlijk, het gelukte den vermetele nog verder door te dringen dan zijn plan was geweest, en hij bereikte een land, dat hij van die eilanden uit kon aanschouwen. Hij noemde het „Groenland”, want, zoo meende hij, dit land moest een schoonen naam hebben, om er kolonisten heen te lokken. — Toen hij dan ook, na de Westkust gedurende een drietal jaren onderzocht en bereisd te hebben, naar zijn vaderland terugkeerde en vertelde over het door hem ontdekte land, spoorde hij velen aan, erheen te trekken om er te koloniseeren. Enkele jaren later reeds vertrok hij als leider van vijf-en-dertig schepen naar Groenland, maar slechts veertien vaartuigen der expeditie bereikten het land van verwachting; de andere gingen of verloren, of zij moesten naar IJsland terugkeeren. ☞ Zoo kreeg het onherbergzame Groenland zijn lieflijken naam; maar in weerwil

hiervan is het even ongestvrij gebleven als het voor Eriks reis was geweest. ☞ Slechts op twee plaatsen in het Oosten kan de poolvaarder doordringen, aan de Zuidpunt langs de kust en ten Noorden van den zeventigsten breedtegraad. Op deze plaatsen gelukt het in den zomertijd den ontdekkingsreiziger vaak zijn doel te bereiken, begunstigd als hij dan wordt door de kanalen tusschen het drijfijis. Groenland begroet hem met zijn steile, fjordvormige kustjins, die van een zeldzame schoonheid zijn en een onvergetelijken indruk achterlaten. In het gelukkigste geval bestaat er dan mogelijkheid, dat de expeditie aan land kan gaan, nieuwsgierig aanschouwd door de enkele Eskimo's, die daar wonen. Want het is geen alledaagsch verschijnsel, als men Groenland met een bezoek komt vereeren. ☞ De enkele steden, welke men slechts kan aantreffen aan de smalle strooken aan Oost- en Westkust, vormen voor den poolreiziger geen aantrekkelijkheid. Hij zoekt het onbekende, het grootsche. Dat lokt hem. En hij zal ruimschoots bevredigd worden, want achter de smalle kuststrook ligt het schier onmetelijke ijsplateau, waaruit langs de kust met eeuwige sneeuw bedekte bergtoppen oprijzen. — Begrijpelijkerwijze zal van vervoermiddelen gebruik gemaakt moeten worden, om de enorme afstanden in zoo kort mogelijken tijd af te leggen. Ski en slede zijn hiervoor de aangewezen middelen. Eskimohonden, vaak enige tientallen, vergezellen de onderzoekers op hun tocht en sleepen voor hen de sleden met voedsel; het loon echter, dat hen maar al te dikwijls wacht, is de dood, daar allerlei omstandigheden, b.v. plotselinge ziekte van een der poolvaarders, de reis zòò dat het noodrantsen het aanwezige voedsel zòò verminderen, eerst in laatste instantie mag gesproken, (wat der honden werd opgeëischt geschieden), als niet het leven

AAN DE NOORDKAAP

kameraad, die zijn plicht tot het laatste oogenblik heeft waargenomen, zonder daarvoor ook maar den minsten dank verlangd te hebben. ☼ De Eskimo zelve ziet in dit dooden geen bezwaar. Ook hij trotseert den dood en men moet hem slechts in zijn kajak op de onstuimige zee tusschen ijsschotsen zien varen met ieder oogenblik zijn laatste uur voor oogen, om deze woorden te kunnen gelooven. Met de grootst mogelijke kalmte ziet hij den dood, die hem beloert, tegemoet en laat zich door zijn vrouw in zijn lijkgewaad steken. Ziekte draagt hij zonder klagen en met een bewonderenswaardige koelbloedigheid zal hij zich, indien hij dit noodig mocht vinden, een arm of been afhakken. Ja, in tijden van hongersnood hebben zich gevallen voorgedaan, dat oude, zieke mannen, die den kleinen voedselvoorraad, welke nog aanwezig was, niet mee wilden helpen opmaken, hun familieleden bevel gaven, hen in hun lijkkleding te naaien en zoo in zee te werpen, zonder dat ook maar iemand bij de uitvoering hiervan protesteerde. ☼ Vrijheidsliefde is een kenmerkende goede eigenschap van den Groenlander; inmenging van derden bij zijn aangelegenheden duldt hij niet en zijn antipathie voor dwang is zoo groot, dat zelfs de kinderen aan hun ouders geen onderworpenheid verschuldigd zijn; maar de Groenlander is buitengewoon wreed voor menschen en dieren. Hij is ook zeer lichtzinnig en zal b.v. in het voorjaar, wanneer de zeehondenjacht het beste is, voor zijn plezier op het rendier gaan jagen, zonder ook maar een oogenblik eraan te denken, dat weldra de winter komt, waarin hij haast geen voedsel kan krijgen. ☼ De Groenlander pleegt echter aartsvaderlijke gastvrijheid en hij zal zijn levensmiddelenvoorraad steeds deelen, als een uitgeputte bij hem aanklopt. En eerlijkheid wordt door hem betracht. Niemand behoeft zijn huis of goed af te sluiten, uit vrees bestolen te zullen worden. In Groenland vindt men stelen zoo onwaardig, dat als een meisje iets zou nemen, dat haar rechtens niet toebehoort, zij nimmer een man kan vinden, die met haar zou willen trouwen. Maar deze eerlijkheid bepaalt zich slechts

tot hun eigen menschen; ze zien er niet het minste kwaad in, vreemden te bestelen. De Europeaan, die in het volste vertrouwen verkeert, met eerlijke lieden te doen te hebben, zal spoedig bemerken, dat hij zich bitter heeft vergist. Alleen dan, als hij zich zoo heeft ingeburgerd, dat hij niet meer als vreemdeling beschouwd wordt, kan hij op het woord van den Groenlander aan, zonder angst te hebben, dat het minste hem ontstolen zal worden. ☼ Ook ten aanzien van het huwelijk heeft de Groenlander begrippen, die den Europeaan vreemd aan doen. Als een jonge man zoo'n goed jager is, dat hij een huisgezin kan onderhouden, gaat hij in den regel onmiddellijk trouwen met een meisje van zijn eigen leeftijd, want een huwelijk tusschen personen van verschillende ouderdom wordt voor ongewenscht gehouden. Wanneer de jongen slechts goed het geweer kan hanteeren, wordt er niet van hem geëischt, dat hij eenige voorkomendheid bezit. ☼ Het meisje wordt door haar aanstaande schoonmoeder als een gediensstige behandeld en het gebeurt dan ook niet zelden, dat, als de moeder van den jongen een beetje heerszuchtig is, het meisje zich nog wel eens bezint, voor zij in het huwelijk treedt. — Ofschoon de Groenlander gewoonlijk slechts één vrouw heeft, komt het dikwijls voor, dat hij met meer getrouwd is: dit wordt als een eer beschouwd en tevens als een bewijs, dat hij een voortreffelijk jager is. Geen bruidsschat zal een lokmiddel voor een huwelijk zijn, daar deze meestal slechts bestaat uit eenige kledingstukken en huishoudelijke artikelen. — Wanneer een jongen een meisje heeft gevonden, vraagt hij toestemming tot een huwelijk aan haar ouders en schaakt dan het meisje, dat in zulke gevallen den plicht heeft, niet onmiddellijk toe te geven. Hij sluit haar dan op in zijn hut en houdt haar daar zò lang gevangen, tot zij ook haar toestemming heeft gegeven, wat in de meeste gevallen niet àl te lang duurt. ☼ Primitief is dit volk, ongecompliceerd in heel zijn wezen, iets met zich dragend van de eeuwigheid, die zich openbaart in het sneeuw en ijs der landen rondom de Noordpool.

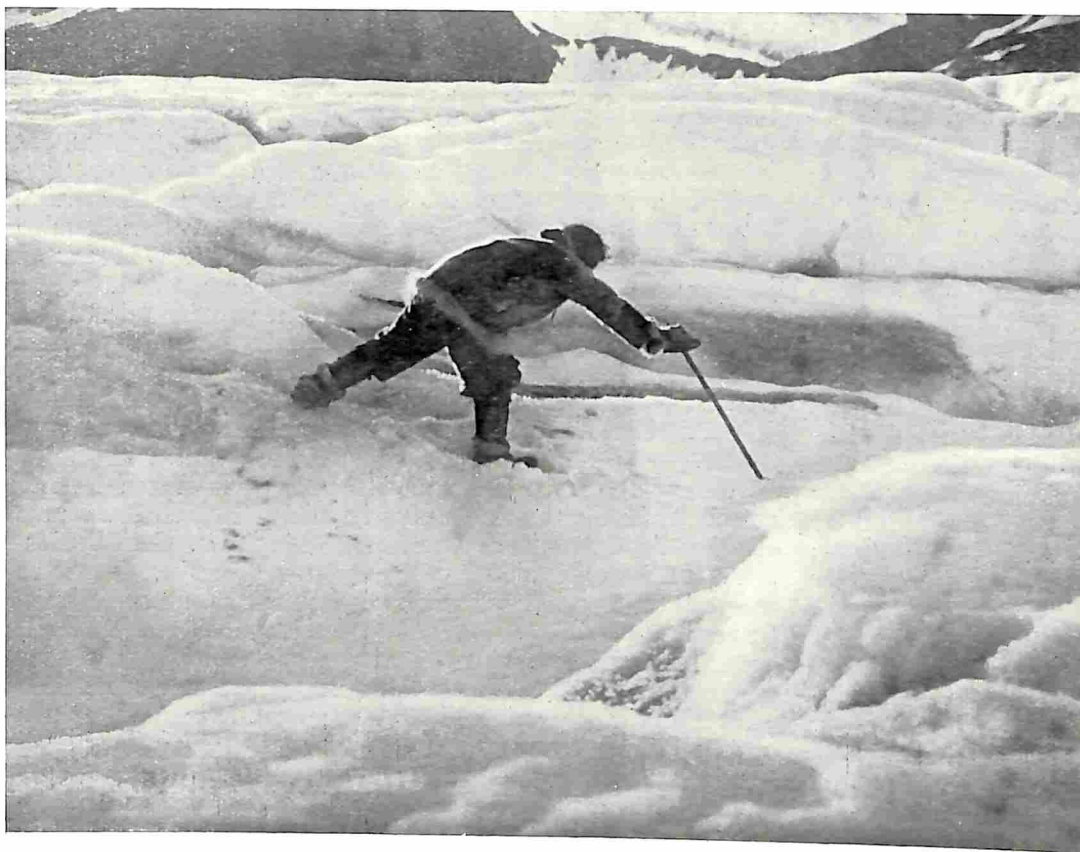
A. N.

De sluipmoordenaar

NIEMAND van hen, die zijn verschrikkelijk beroep kenden, noemde hem „sluipmoordenaar”; integendeel beschouwden zij hem allen als een rechter, want het was bekend, dat hij zich alleen tot verlangde *terechtstellingen* leende, als het een gerechtvaardigde wraakneming betrof, of het uit den weg ruimen van iemand, die de rust van een familie verstoort. En hij bestudeerde heel precies, ja zelfs diepgaand de *zaak*, alvorens tot een onherroepelijk besluit te komen; zonder onnoodige gewetensbezwaren, zonder godsdienstige overwegingen, zonder angstig bijgeloof. ☼ Hij geloofde niet aan God, noch aan een toekomstig leven; hij geloofde niet aan menselijke rechtvaardigheid. Zijn eerste terechtstelling had hij voor eigen rekening uitgevoerd, nadat hij onrechtvaardig een proces had verloren en zijn bloed was weer eerst rustig gaan stroomen, nadat hij het bloed van zijn vijand had zien vloeien. Op een avond, nog in de eerste tijden van ellende en vernedering, had hij met een vriend gesproken over het gevoel van vrijheid, dat de man bezit, die zichzelf recht weet te verschaffen. Deze vriend werd op zijn beurt door een tegenstander achtervolgd en met dood en ruïne bedreigd. ☼ „Ruim hem uit den weg; er is geen keus!” Maar de vriend was zwak en laf; en hij erkende dit eerlijk, terwijl hij erbij zei, dat hij wel iemand zocht, die hem helpen wilde. Toen had hij, dronken door wijn en door verbitterdheid gevraagd: „Hoeveel biedt je?” ☼ En zij keken elkaar aan, zooals duivels elkaar in de oogen moeten zien. Nu, na vele jaren, deed zich een speciaal geval voor. De man, die dikwijls op reis ging om paarden te verhandelen, kwam op zekeren dag bij een nog jonge en brutaal-mooie weduwe. Haar woning bevond zich temidden van een azuren wolk van olijven, halverhoogte van een berg, waar, op den top, het kleine, aschgrauwe dorpje uit de steenen ontsproten scheen. Zij gingen gezamenlijk de paarden bezien, die in de weide op de helling graasden; witte, lompe, maar sterke dieren, waarvan er sommige als

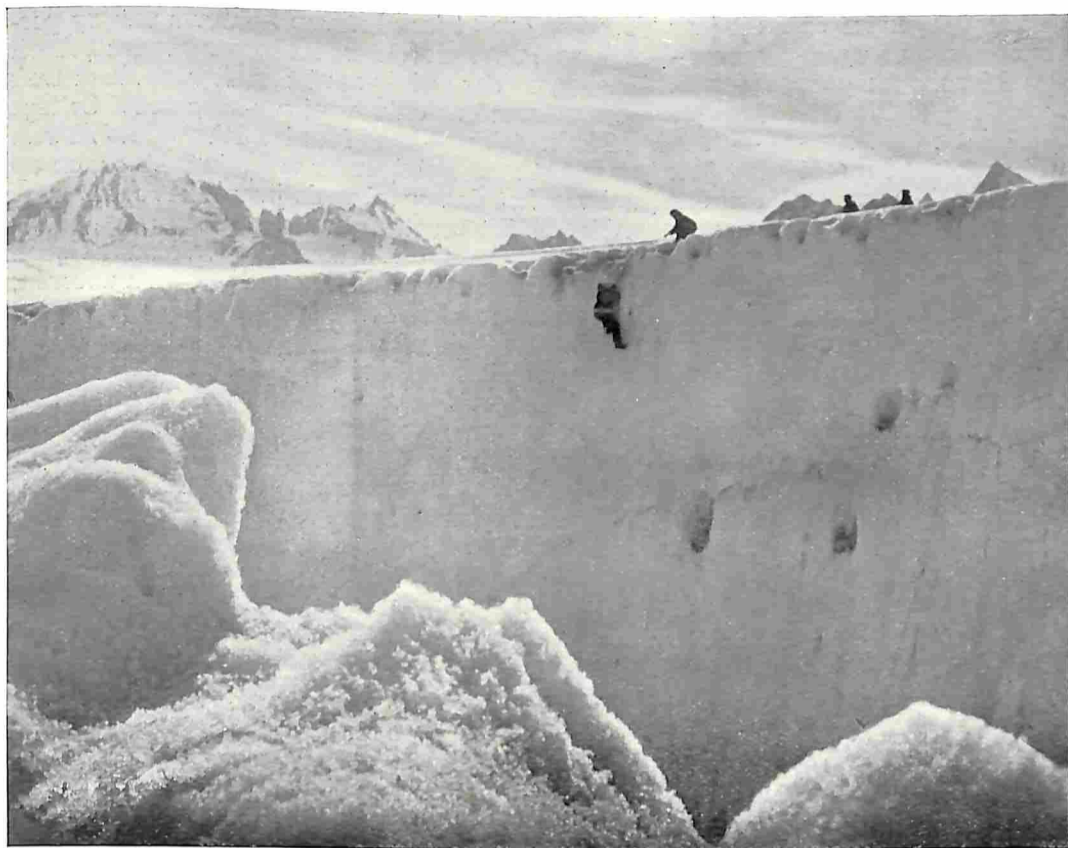

EEN KAMP VAN SKILOOPERS AAN DE NOORDKAAP

SNEEUWSCHOEN-LOOPEN

marmor doorstreept waren. Het waren inderdaad prachtige beesten en de man toonde er zich, nadat hij ze in den bek had gekeken en ze op alle plaatsen had betast, uiterst tevreden mede. ☼ Toen zij in het huis waren teruggekeerd, bood de vrouw hem, na het teekenen van het contract, een sterken en geurigen wijn aan, dien de man, hoewel hij toch een drinker was, nog niet kende en die, naar hij dacht, daarom oogenblikkelijk zijn bloed prikkelde. Maar natuurlijk waren de manieren van de vrouw en haar aanwezigheid de oorzaak, want zij bekeek hem wel zéér vreemd met haar groote, zwarte en gele oogen, die met een licht van haat en wantrouwen vervuld waren. ☼ En de reden legde zij hem aanstonds uit, want hij bleef haar toch vriendelijk en goedwillend aanzien. Daarom zei ze: „U lijkt verbazend op iemand, dien ik ken en dien u misschien ook kent: den olieslager ginds, van de machinale olieslagerij. Is u wellicht familie van hem?” „Nooit gezien, nooit gekend, nooit zijn naam hooren noemen”, zei de man met ironische kalmte. En u?” „Ik? En of ik dien man gekend heb! Hij heeft me op duizend manieren bedrogen.” „Dat is niet vleierend voor mijn gelijkenis. En ik vermoed, dat u mij zoo strak aankijkt, omdat u meent, dat ik ook innerlijk op hem gelijk”. „Nee, nee”, zei ze lachend en gerustgesteld, „uw oogen zijn verschillend; u heeft oogen van een gentleman”. ☼ Hij sloeg ze niet neer; omdat hij zich tegenover haar niet alleeneengentlemanvoelde, maar zelfs zeer vriendelijk gestemd was. Toen begon zij over de bedriegerijen van den olieslager te vertellen, die echter, volgens de wet, niet strafbaar waren. Zij had hem geld geleend, zonder interest en zonder wissels, en hij dacht er niet aan het haar terug te geven. „Ook de olie van mijn olijven heeft hij mij verleden winter afgetroggeld met de belofte ze voor mij te verkoopen; en hij heeft ze verkocht — een ongeluk zal hij krijgen! — en het geld heeft hij gehouden”. „Maar, permitteert u mij een onbescheiden vraag: heeft u niemand, laat ik zeggen een familielid of zoo, die u beschermt?” „Ik heb niemand, ik ben niet uit deze buurt. Er leven wel eenige bloedverwanten van

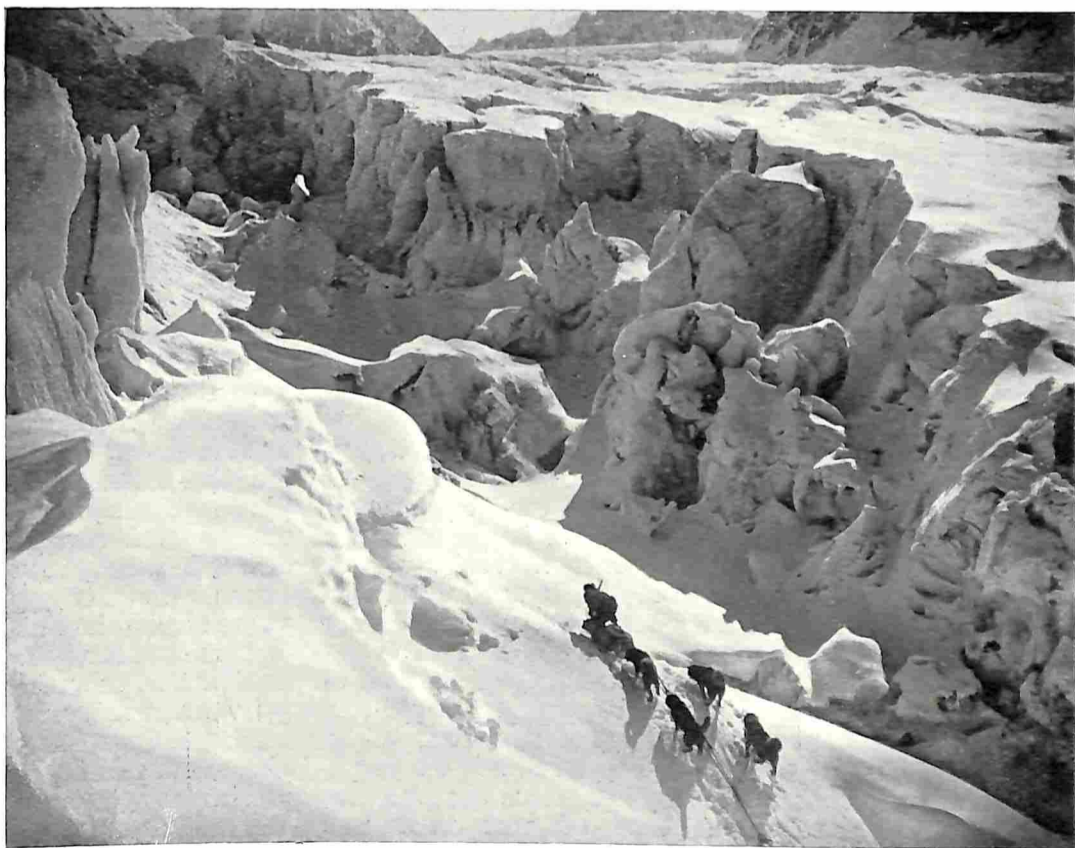

EEN MOEILIJKE EN GEVAARLIJKE BEKLIMMING VAN EEN DER SNEEUWBERGEN IN GROENLAND

mijn armen echtgenoot, maar die lummels, die in hun eigen dorp wonen, haten mij, omdat mijn man mij alles heeft nagelaten en zij hebben er nog schik in, als mij een ongeluk treft." ☼ De man dronk zijn wijn uit en werd nadenkend; zijn oude instinct van wreker kwam boven, echter in edelen en bijna teederen vorm. Hij vroeg: „Maar hoe kwam die kerel hier over huis?" „Ach, dat is een lange geschiedenis", zei ze met een vaag gebaar, „dat zal ik u op een anderen keer vertellen, als we elkaar nog weerzien". ☼ Ze zagen elkaar weer, omdat hij vele voorwendsels vond haar opnieuw te naderen. Zij was echter niet toeschietelijk en ze werd te onvriendelijker en te wantrouwender, naarmate hij zich behulpzamer en belangeloozer toonde en als hij terugkwam op het gesprek, dat zij over den olieslager hadden gevoerd, vertelde zij hem toch de lange geschiedenis niet. Maar hij had het reeds begrepen. Op zekeren dag zei hij: „Ik heb eindelijk mijn dubbelganger gezien. Hij vertelt nog al wat moois over jou!" ☼ Zij sprong op, richtte zich hoog en het scheen, dat zij zich op hemging werpen, om hem tekrabben, terwijl hij lachte en zijn armen wijd uitstrekke, om haar aan zijn borst te trekken en te troosten. Dan boog zij zich over den aangestoken haard, nam een brandend stuk hout en trok daarmee een vuurkruis over den vloer. Toen zei ze met rauwe stem: „Niemand weet precies, wat hij voor mij geweest is. Maar omdat hij er zich nog op beroemt, zweer ik bij God, dat ik zijn huis in brand zal steken." „Kalm aan, kalm aan," zei de man, haar het brandend stuk hout ontnemend. „Nu zullen we eens praten: geef mij te drinken". ☼ Nog opgewonden haalde zij den wijn; zij ging naast het vuur zitten, want het was al koud en zij verhaalde hem de lange, een-tonige geschiedenis van liefde, ver-raad en wraakzucht. ☼ „Hij heeft van mij geprofiteerd, omdat ik een alleenstaande vrouw ben en mij niet verdedigen kan. Tenslotte wilde hij mij, nadat hij mij als een citroen had uitgeknepen, wel trouwen, maar op voorwaarde, dat ik hem alleschonk,

wat ik had. Zoover is die schurk gekomen; maar nu is het mijn beurt." De man stond op, zette zijn glas op tafel, ging weer zitten, zijn stoel bij den hare schuivend. Hij gevoelde, dat hij warm werd door een edelmoe-dig voornemen. De vrouw beviel hem: om haar haat, om haar harts-tocht, die minder nog uit haar woorden, dan uit haar gebaren en uit haar verschrikkelijke oogen sprak; en omdat zij zich niet beklagde, geen hulp vroeg, maar zich had voorgenomen zich zelve te wreken. Hij vroeg haar, fluisterend, terwijl hij zijn gezicht vlak voor haar ge-zicht bracht: „Als ik eens wat voor je deed, zou je dan niet heel tevreden zijn?" ☼ Zij begon te beven: zij keek hem in zijn oogen en hij herinnerde zich de oogen van zijn eersten last-gever. Nog dienzelfden dag ging hij op zoek naar de olieslagerij. Het bleek een eenvoudig, zwart gebouw, met muren, die als het ware dropen van de olie en waarbinnen het gedreun der oliepersmachines onafge-broken gehoord werd. Een groote wolkspiraal steeg uit den schoorsteen op en een zwarte sloot, vettig van het afval, kwam uit in een even vettig meertje, terzijde van de poort.

Rondom was alles triest — de steile, naakte, met vulcanisch gesteente bezaaide hellingen, die naar het gebouw toeglooiden; en men voelde, dat de man, die zich daàr met zijn vak een woonplaats gekozen had, geen man kon zijn met edele gevoelens beziel. ☼ Ook de vermagerde, zwart-uitziende boeren, met lange neerhangende baarden, die naast hunne ezels, beladen met zakken olijven, de hellingen afdaalden, hadden een bijna grotesk en sinister voorkomen: of zag de paardenhandelaar dit alles zoo, zoo vuil en zoo leelijk, omdat zijn gedachten met leelijke en booze plannen waren vervuld? Diep-in was hij ditmaal niet overtuigd: hij gevoelde zich gedreven door een zekere fataliteit en ver weg van de tegenwoordigheid der vrouw en van haar sensueelen aanblik, waarmede zij hem betooverd had, liet zijn onredelijke haat af. In ieder geval was hij werkelijk nieuwsgierig zijn dubbelganger te leeren kennen. Een voorwendsel ontbrak hem niet: hij wilde

DE POOLREIZIGER MET ZIJN ESKIMOHONDEN IN DE SNEEUWVELDEN

een vaatje olie koopen. Hij ging de olieslagerij binnen en vroeg naar den patroon. En hem overmeesterde een vreugdevol gevoel, toen een oude man, die de machines verzorgde, hem antwoordde, dat de ziekte was. Hij verzelde onmiddellijk belang in deze ziekte. „O ja? Nou dan. Eergeren is hij naar het dorp gegaan en hij zegt, dat hij met een vreemdeling een glas wijn heeft gedronken. Nauwelijks was hij hier terug, of hij kreeg pijn en hij heeft ook overgegeven. Hij denkt, dat hij vergiftigd is: maar vandaag voelt hij zich beter”. „Kan ik hem bezoeken?” De man bracht hem naar den patroon. Deze lag gekleed uitgestrekt op een vuil bed in een kamer, waar groote steenen oliekruiken in den weg stonden en waar links en rechts manden met frisse, groene olijven waren neergezet: rondom zijn pols had hij een rozenkrans gewonden en op een zijtafeltje, voor een Madonnabeeld, brandde een lampje. „De paardenhandelaar bemerkte maar weinig van de groote gelijkenis, waarover de vrouw hem gesproken had. De olieslager scheen, misschien door zijn ziekte en door zijn ongeschoren baard, die zijn wangen versomberden, veel ouder dan hij, maar wel had hij koude, scherpe oogen, bijna zooals de kleur van de rondom verspreide olijven. Buiten, door het venster, zag men, in den koelen, laten dag een steenachtig landschap, dat met krijt op een lei geteekend scheen: en de koopman nam van dit alles een herinnering mee, als het meest trieste, sombere, verschrikkelijke beeld, dat hij ooit in zijn leven aanschouwd had. Hij bleef slechts een paar minuten en wisselde weinig woorden met den olieslager. Toen ging hij heen met een verruimd hart, omdat hij, na voor het eerst van zijn leven een geheimzinnig-angstig gevoel te hebben ondervonden, precies alsof hij een buiten-menschelijk verblijf had betreden, waar, onzichtbaar, verschrikkelijke scheppingen van het noodlot heerschten, besloten had, zich verder met de zaken van de weduwe niet meer in te laten. Drie dagen later werd hij gearresteerd. De olieslager was gestorven, werkelijk vergiftigd, en in het delirium van zijn laatste uren had hij uitgeroepen, dat de vreemdeling, met wien hij beneden in het dorp gedronken had, dezelfde man was, als degene, die hem was komen spreken over den koop van een vaatje olie. Vergeefs bezwoer de koopman het tegendeel: de menschelijke justitie, die hem, onbewust, den weg der misdaad had opgedreven, strafte hem, onbewust, voor de eenige misdaad, die hij niet begaan had.

(Vertaling: TON RUYGROK)

GRAZIA DELEDDA

Het college van Gedeputeerde Staten van Utrecht 350 jaar

DE 11en Augustus 1928 herdacht het College van Gedeputeerde Staten van Utrecht het feit, dat het 350 jaren geleden voor het eerst bijeenkwam. Als vanzelf was het ontstaan in de ongewisse jaren, die er liggen tusschen de Gentsche Bevrediging en de Unie van Utrecht. Dagelijks moest er vergaderd worden en beslissingen genomen op korten termijn, en het bleek ondoenlijk om de Staten van het Gewest, wier leden over het geheele Utrechtsche land verspreid woonden, telkens voor al deze veelvuldige „besognes” bijeen te roepen. In 1576 had men getracht aan dit bezwaar tegemoet te komen door alleen de in de stad Utrecht wonende leden der Staten ter vergadering te beschrijven, maar gezien het groote aantal leden, dat in de stad gevestigd was, bleef ook voor dit College — dat onder den naam van „Binnen Staten” bekend stond —, dezelfde moeilijkheid gelden. Nog in de maand November van

dit jaar '76, werd een kleiner lichaam — thans van 17 personen — benoemd, dat zich echter niet langer dan tot 1 April 1577 handhaafde, en dat weinig of niet heeft vergaderd. Ook het op laatstgenoemden datum nieuw-benoemde College — 't welk 18 leden telde — beklifde niet. Na 10 October van het jaar '77, merkt men weinig meer van zijn bestaan, en op den 6en Juni van het daaropvolgende jaar is het reeds weer verdwenen. Toch blijft groote behoefte bestaan aan „Gedeputeerden”, „diewelcke alle dagen in alle voirvallende zaecken in desen sorchelijcken ende periculosen tijd communiceren, ende, indien dzelve zaecken haest hadden ende gemeen dyley en vereyschten, eyntelijck (definitief) resolveren”, zoudy; aangezien men dagelijks ondervindt, dat de zaken van het Gewest, zoowel tengevolge van den jongsten oorlog en de nog steeds voortdurende troebelen, als van de schulden en achterstalligheden, waarin de Staten van Utrecht te dier oorzaak vervallen zijn, zwaarder en moeilijker vallen dan voorheen”. Na veel tegenkating van de zijde der kleine steden, gelukt het dan eindelijk zulk een, uit een beperkt aantal leden bestaand College in het leven te roepen, dat op den 11en Augustus 1578 zijne vergaderingen begon, welke sedert geregeld zijn voortgezet. Het was samengesteld uit den deken van „Sinct Mariën” en vier andere prelaten (uit elk Kapittel één), Jonker Lubbert van Parijs van Suydoirt,

'N SCHILDERACHTIGE HINDERNIS

Burgemeester en Aelbert Foeck, Schepen der stad Utrecht, en voorts uit Peter van WYsen en Louff van der Haer, leden van de Ridder-schap. De geestelijkheid maakte dus de meerderheid van het College uit, doch reeds spoedig bracht men daar verandering in, te meer, waar de geestelijkheid ook nog het Voorzitterschap voor zich opeischte. De macht dezer Gedeputeerden was reeds van stonde af aan zeer groot, voornamelijk door de bevoegdheid die zij bezaten om in spoed-gevallen zelf eene beslissing te nemen; zij traden geheel in de bevoegdheden van het ontroonde Hof en zelfs de Staten-vergaderingen werden door hen bijeengeroepen. „En opdat zij des te vlijtiger zouden wezen om op de vastgestelde dagen en uren te verschijnen, zal een ieder van hen, voor elke bijeenkomst genieten, vier stuivers, te betalen door den Ontvanger-generaal van de imposten; en degenen, die niet verschijnen, zullen hun salaris van dien dag verbeuren”. Tot aan den 13en Juli 1581 kwam het College bijeen in het gebouw, dat vóór Keizer Karels tijd de vergaderplaats der Staten 's Lands van Utrecht was geweest, n.l. het Kapittel-huis ten Dom. Dan verhuist het naar het ontruimde Minrebroeders-klooster, aan het Janskerkhof, waar het terecht geprezen „Staten-poortje” nog heden aan zijn verblijf — en aan dat der Staten — herinnert. Meer dan twee eeuwen — tot 1798 toe — hebben Gedeputeerden in dat gebouw de belangen van het Gewest voorgestaan; en ook tusschen 1802 en 1810 vinden we het Provinciaal Bestuur daar weder terug. Maar het in 1814 nieuw opgerichte College zag zich een andere plaats voor zijn bijeenkomsten aangewezen n.l. het voormalige paleis van koning Lodewijk aan de Wittevrouwenstraat, in welk gebouw ook de bureaux van het Gewestelijk Bestuur waren ondergebracht. Van langen duur was hun verblijf daar echter niet, want reeds in 1833 nemen zij hun intrek in den nieuwgebouwden vleugel van „Groot Paushuize”. In de rechte en slechte zaal, die daar voor hunne vergaderingen was bestemd, verbleven Gedeputeerden tot in het voorjaar van 1916. Toen betrok het College een waardiger vergaderpatriciers-woning, gelegen aan de straat Achter Sint-Pieter. In deze zaal heeft het op 11 Augustus dezes jaars zijn 350 jarig bestaan herdacht.

DEN UYL

CONCOURS HIPPIQUE BIJ DEN HOUTBOER

WAT was dat een alleraardigst hippisch feest onlangs bij den Houtboer in de buurt van den Haag. Of aardig is eigenlijk 't woord niet, 't was mooi, 't geheel was zoo mooi. Zooals een schilderij een goede lijst moet hebben en muziek 'n goede ruimte, zoo komt ook 'n sportvertooning als schouwspel pas tot zijn volle recht, wanneer de omgeving daartoe meewerkt. En hier was dit in de hoogste mate het geval. Zeker, we weten ook, het sportleven kan niet buiten finantiën en daarom moeten groot opgezette concoursen gehouden worden daar, waar veel ruimte is voor een talrijk publiek. Maar we zien daar als achtergrond meestal stad-sche huizen of een bonte menigte of nog bonter reclameborden. De volle bekoring echter van het ruiterbeeld genieten we pas, als we 't zien tegen een achtergrond van echt landelijk karakter. Hier zagen we aan den eenen kant de zoo typische, hoogst schilderachtige boerderij onder hoog geboomte, aan de andere zijden zachte glooiingen, begroeid met oude eiken en iepen en als we de edele dieren en koene ruiters op de heerlijke kleur van 't gras uit de klaterende zon in de koele schaduwen zagen glijden, moesten we vanzelf denken aan 't verre verleden toen de Hollandsche duinvoet nog door een onafgebroken woud bedekt was en Kaninefaten

en andere onzer natuurgeharde voorzaten achter 't wild galoppeerden. Tegenwoordig rijden we langs netjes aangelegde ruiterspaden, waartusschen dan nog belangrijke afstanden moeten worden afgelegd tusschen elektrische tram en auto. 't Duin wordt steeds meer bezaaid met prikkeldraad en verbodsbordjes. Gelukkig zijn er nog de ongeschonden buitens, waarvan vele eigenaars niet karig zijn met toegangsvergunning voor wandelaar en ruiter. Maar helaas begint ook daar reeds menig schreeuwend bord met „bouwgrond te koop” te getuigen van de almacht van den bouwspeculant en menige plek te bedreigen, die voor ieder 'n hoekje paradijs is behalve blijkbaar voor bestuurders van Den Haag en Wassenaar, die zulke plekken in uitbreidingsplannen verkavelen, getuige o.a. 't pas aangenomen veelbestreden plan Wassenaarsche weg. We mogen wel verwachten, dat ook de ruiterwereld deel zal gaan nemen aan de verdediging van 't natuurschoon, daar dit toch een allereerste vereischte is voor 'n genotvollen rit. 't Zou niet te verwonderen zijn als de samenkomst op dit allerbekoorlijkste hoekje daartoe 't zijne heeft bijgedragen, waar in de onmiddellijke omgeving ook al bouwgevaar dreigt. Na dezen zijdsprong keeren we weer tot 't concours terug, hoewel ik met deze enkele regels niet bedoel technische beschouwingen te geven welke in de vak- en dagbladpers thuis hooren. Maar juist dit feest bracht zoo sterk 't begrip „Buiten” in verband met het paard en wel in den zin van 't stijlvolle van het oude geboomte, omljstende de ruiters en vooral de amazones.

Een voorbeeld van deze éénheid was „Hassan”, terecht met den 1^{en} prijs bekroond, bereiden door Mevrouw Hoboken. Dit beeld had, men zou kunnen zeggen, iets klassieks van schoonheid. En ook de anderen toonden allen in meerdere of mindere mate, dat stijlbegrip door combinatie van kleur en lijn van rijkleding en paard tot iets werkelijk moois voert. Natuurlijk was ook 't hindernisspringen door paarden en berijders als hier waren zeer de moeite waard. Men zag er ridders, van wie Claudius (Hamlet IV. 7), had hij nu tot de levenden behoord, met evenveel lof zou hebben kunnen spreken, als hij dit deed, toen hij den Normandiër Lamord huldigde:

... Onlangs was

Hier een Normandisch edelman. Ik zag
De Franschen zelf en diende tegen hen,

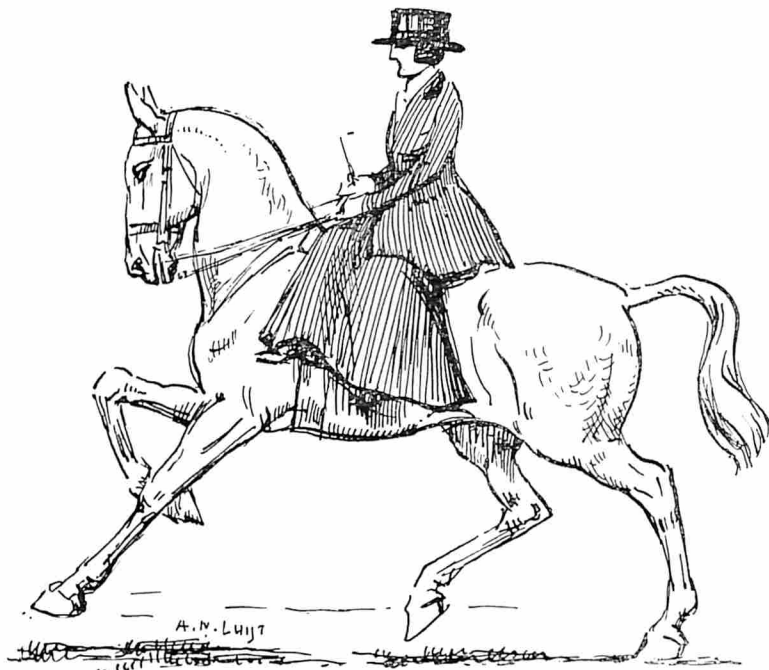
En rijden kunnen zij, maar
[dit jong mensch
Deed tooverij, hij kleefde in
[t zadel vast
En bracht zijn paard tot
[zoo veel wonderbaars,
Alsof hij was verlichaamd en
[vergroeid
Met het mooi dier; daarin
[verbaasde hij me,
Dat ik niet zooveel kunstjes
[kon verzinnen,
Als hij volbracht.

Als zoovele eeuwen geleden, toen Shakespeare paard en ruiter bezong, en nog eerder, toen Xenophon zijn studie schreef over paard en ruiterkunst, zoo gaat nu nog onze bewondering uit naar het schoon geheel van ros en ruiter. Zeker als we het aanschouwen in die speciale atmosfeer van een patricisch, landelijk decor, omvattend den nobelen strijd. Waar de

natuur niet al te zeer is geschonden en geen tribunes het karakter van ruiterkunst verminken, zoo de paardensport op den voorgrond treedt. Er is een tijd geweest, dat den menschen geen ander vervoermiddel ten dienste stond dan het paard, het paard, waarvan Vergilius in zijn Aeneis zingt:
Qua drupedante
putrèmsontitiqua-
tit ungula cam-
pum,
d.i. In galop treft de paardenhoef den lossen bodem.
Maar lang liggen deze tijden achter ons en de losse bodem is bezig te verdwijnen. De ruiter is niet langer een gewoon verschijnsel

in het landschap: hij trekt de aandacht, waar hij zich vertoont op de wegen, die door auto's en fietsen veroverd zijn. En wint een aristocratische allure, die volkomen samengaat met den „lossen bodem”, waar Vergilius de hoeven dof hoorde stampen, met het eeuwenoude hout, gespaard gebleven van weidscher bosschen. Zoo komt mij 't nemen van 'n „schilderachtige hindernis” voor meer in overeenstemming te zijn met de eigenlijke saamhoorigheid van ros en ruiter en natuur, dan 't nemen van 'n welverzorgde barrière op de volkomenste banen. De saamhoorigheid van ros, ruiter en omgeving moge bewaard blijven, naast de saamhoorigheid der moderne maatschappij. Want al hebben andere vervoermiddelen ros en ruiter verdreven, al is een andere lijn, strakker en simpeler, doorgedrongen in deze wereld van sport, de romantiek, in het paard verwezenlijkt, moet en zal haar eigen plaats behouden. Een romantiek, bij de spelen bij den Houtboer volkomen gehandhaafd.

B.

1er PRIJS SCHOONSTE GEHEEL

EENIGE JURYLEDEN EN DEELNEMERS

Iets over Scheepsversiering

IN de bibliotheek van het Scheepvaartmuseum te Amsterdam ¹⁾ bevinden zich 'n aantal werken over scheepsversiering, zoowel in 't Fransch, Duitsch en Engelsch als in 't Nederlandsch. Voor wie in dit zeer interessante onderwerp belang stellen, is er 'n groote overvloed van materiaal te vinden. Bij 't schrijven over deze eigenaardige kunst, waarin ook ons volk vroeger zoo heeft uitgeblonken, moet ik mij bepalen tot 'n keuze uit de buitengewoon rijke stof. Het bleek mij, dat onze zeevarende burenen in hun werken heel wat hadden vermeld en talrijke illustraties hadden opgenomen over de versieringskunst bij de schepen onzer zeevaarders. Ook in het groote werk van G. C. E. Crone, gedrukt in 1926, zijn 'n aantal rijk verluchte bladzijden gewijd aan deze eigenaardige kunst. Het is aan dit boek, dat ik de meeste bijzonderheden, in m'n opstel vermeld, heb ontleend. ☼ De gewoonte om schepen met beeldhouwwerk en decoratief schilderwerk te versieren, is reeds zeer oud. Bij de oude Egyptenaren b.v. ging de binnenwaartsgebogen verlenging van den steven der staatsiebooten geleidelijk over in de lotusbloem. Het is bekend, dat bij het Vikingerschip de drakenkop den romp maakte tot 'n fantastisch dierenlichaam. Het oog aan den boeg van de schepen der Middellandsche zee gaf er 't karakter aan van 'n voorwerp met zintuigen begiftigd. Emblema's van godsdienstigen aard en teekens van praal of machtsvertoon namen in de oudheid en in de middeleeuwen bij het versieren der schepen 'n voorname plaats in. In den bloeitijd der scheepsversiering werd 't geheele schip 'n kunstvoorwerp van groote afmeting, zooals immers ook het geval was met de statiekoetsen en de arresleden, vooral in Frankrijk en in navolging ook bij ons. In de 17e eeuw bereikte deze kunst haar hoogtepunt, zoowel bij eenvoudige koopwaardijsschepen als bij die in dienst van de rijke Oost-Indische Compagnie. Zelfs bij oorlogsschepen en daar vooral, hoewel toch deze kostbare kunstproducten voortdurend aan beschadiging of vernieling waren blootgesteld. Het Nederlandsche ornament had dikwijls groote figuren en duidelijk sprekende beelden, waarmee 'n groot deel van den bovenspiegel werd gevuld. Men denke hierbij aan het zoo vermaarde admiraal-schip van onzen Michiel de Ruyter, „De Zeven Provinciën”, dat op z'n prachtige spiegel het Generaliteitswapen droeg, omringd door de wapens der zeven vereenigde gewesten. ☼ De beelden waren in den regel in de natuurlijke kleur, soms ook wel wit, de leeuwen echter meestal rood, de ornamenten geel op 'n donkeren, veelal blauwen grond. Ook werd veel verguldsel tot opsiering gebruikt. De klimmende leeuw als galjoenversiering dateerde in ons land uit het begin der 17e eeuw. Er kwamen ook andere figuren in zwang, zooals b.v. een Javaansche vrouw, die we zien

ROERKOP

aan 't model van een schip der O.I.C. van 1725, dat aanwezig is in het Scheepvaartmuseum. Scheepsnamen als *Atlante*, *Eendracht*, *Ajax* waren naar vaste voorstelling gemakkelijk kenbaar te maken. Zoo ook voorstellingen van personen, zeehelden en namen van 'n ander soort door beelden, heraldieken, of emblema's. Jachten, binnenschepen en andere vaartuigen hadden alle hun eigen versieringen met vaste gebruiken en gewoonten, van wat als regel gold in maaksel en toepassing; ieder hield zich daarbij aan z'n eigen soort. ☼ Van al die kunstvoorwerpen, 't zij van kleine of grote schepen, is maar weinig bewaard gebleven; weinig in betrekking tot den overvloed aan kostbare kunstvoorwerpen, die eenmaal hebben bestaan. Wat gered is uit sloopershanden, bestaat in 'n aantal losse stukken van zeer uiteenlopenden aard. Veel meer dan wat in natura bestaat, leeft voort in anderen vorm als modellen en bouwkundige teekeningen. Ook vooral in schilderijen en teekeningen onzer marineschilders. Naast *Vroom* in het tijdperk van het einde der 16e en 't begin der 17e eeuw, denke men aan de *Van de Velde's* met hun heerlijk talent, dat gepaard ging aan grondige schepenkenntnis. 'n Kostbaar historiestuk hebben we in 't koninklijk wapen van den „*Royal Charles*”. Dit is reeds vóór de slooping van 't schip afgenomen, op last van de Admiraliteit van de Maas, op 9 December 1670. (Het schip werd gesloopt in 1673; zie Gerard Brandt „*Het Leven en Bedrijf van Michiel de Ruyter*”). Het wapen is in 'n vergeten hoek van 'n bergplaats te Hellevoetsluis blijven liggen, tot de Schout bij Nacht *J. S. May* het kort na 1850 naar de wapenkamer van het Marinemagazijn te Rotterdam deed overbrengen. Vandaar is het later in het Nederlandsch Museum te Amsterdam overgebracht. ☼ Wat we thans nog bezitten aan oud scheepsornament, bevindt zich voor 't grootste en belangrijkste gedeelte in het Scheepvaartmuseum. Het is nog zeer de moeite waard en vormt 'n inderdaad kostbare verzameling, al bezitten we ook niet zoo vele historiestukken en relikeeën als het „*Royal United Service Museum*” in Whitehall en Deptford en Chattam. In de twee laatste musea b.v. zijn niet minder dan 150 *schegbeelden* bijeengebracht ¹⁾. Maar in ons Scheepvaartmuseum vinden we

Foto C. Steenberg

SCHEGBEELD ONBEKEND VAN EEN HOLLANDSCH SCHIP ± 1880

toch ook 'n groot aantal fraai gebeeldhouwde schegbeelden, zoowel in de zalen als in den tuin. Rechts van 't gebouw staat 'n witgeschilderd, gevleugeld vrouwenbeeld, waarvan de lengte 3.1 M. is. Het houdt 'n opengeslagen bijbel vast. Op 't blad staat de spreuk: „*Lux Mihi Laus*” ²⁾, en op 'n bord, bij 't tweede geplaatst, lezen we: „*Schegbeeld, afkomstig van het driemastschip „Tamar”, gebouwd 1889, gesloopt 1923. Dit laatste beeld toont ons dus aan, dat toch*

¹⁾ Cornelis Schuytstraat 57, hoek de Laïressestraat.

¹⁾ 'n Schegbeeld, dat vroeger aan geen schip van eenige betekenis mocht ontbreken, werd aangebracht vóór aan de *Scheg*, 'n getimmerte, dat uitsprong vóór den voorsteven.

²⁾ Met *Lux* zal waarschijnlijk worden bedoeld het licht uit den bijbel en de spreuk zegt dus: „Ik verkondig den lof van het Licht.”

Foto C. Steenbergh

ROERKOP (ONBEKEND)

ook in den nieuweren tijd wel scheepsversieringen bestonden. ☞ Vermelding verdient het beeld, dat in 1591 aan den zeedijk bij de Oude Zijpe (N.H.) is aangespoeld. Het stelde de Heilige Maagd Maria voor en 't werd door den Heer van Schagen aan de parochiekerk geschonken, die er 'n kapel voor liet bouwen, die toen 'n bedevaartsplaats werd. ☞ Als voormalige roerversiering bezit het Museum o.a. 'n mannenhoofd met 'n hondensnuit er bovenop en terzijde nog 'n dierenkop, 'n vogel en lofwerk. Het heeft behoord aan wijlen Jhr. W. Six, die het gekocht heeft van 'n antiquair. Sommige zeeschepen hadden evenals de binnenschepen roerkoppen. In 't Scheepvaart-Museum komt 'n vrouwenhoofd voor van ongeveer 1 M. hoogte; het halslint, de kanten kraag en de kammen in 't opgemaakte haar tegen de slapen geven den tijd weer. Zulke koppen waren in gebruik bij groote galjoenen en driemasthoekers. De kop was door middel van 'n vierkante uitholling op het roer bevestigd en rustte verder op den helmstok. Wanneer men 'n hedendaagsche vlag van 'n binnenschip of jacht vergelijkt met een van den ouden tijd, dan is het begrijpelijk, dat daar 'n ander sieraad bijbehoorde dan 'n gewone knop. Verschillende versieringen van vlaggen en vlaggestokken vinden we in 't museum. In de beschrijving van 'n zeilwedstrijd in de 17e eeuw, waarbij 'n vlag was uitgelooft als prijs, geeft Ter Gouw eenige dichtregels:

„Wij en Kees en zijn Trijn, wij zaten met ons zessen,
Vlak aan de Schinkel voor de kroeg van Piet van Essen
Bij 't Huis ter Vraag; Piet had 'n mooie vlag gesteld
Als prijs, die uithing aan den gevel”, enz.

Deze prijsvlaggen werden bijzonder in eer gehouden; ze waren van zijde, dikwijls met 'n wapen versierd en 'n schildering van Handel en Zeevaart in de witte middenbaan. ☞ Ook de Hakke- of Hekkeborden waren versierd. Zoo'n hekkebord bestond uit de verschillende deelen van den bovenspiegel van 'n 17e-eeuwsch groot schip. Het was boven de vensters der kajuit en werd ingenomen door het emblema; het vormde met allerlei snijwerk en met de lantarens de bekroning van den spiegel. De borden hadden ook wel bijbelsche voorstellingen, b.v. de gelijkenis van Lazarus en den rijken man enz. ☞ „Het totaal ophouden van deze oude versieringen” (zegt de heer Crone), „is bevreemdend, omdat het zulk 'n oud gebruik was als 'n uiting van den geest van het schippersvolk. Het verdwijnen had niet plaats door 'n uitvinding of iets nieuws, waartegen het oude niet bestand was, maar 't gebeurde, toen de houten schepen nog in goeden doen waren. Vermoedelijk is dit ongeveer 50 jaar geleden. Men zal het als 'n verschijnsel van dien tijd moeten beschouwen”. Het is er mee gegaan als met zooveel ander fleurigs en kleurigs uit vroeger tijden, dat ten spijt van alle folkloristen verdwenen is of nog bezig is te verdwijnen: de schilderachtige kleederdrachten, de overoude volksgebruiken, de volksfeesten en volksspelen. Zelfs bij onze visschers en schip-

pers, hoewel die vooral van oudsher taai vastgehouden hebben aan de traditiën der vaderen. De menschen worden hoe langer hoe nuchterder, prozaischer en practischer.

J. SCHUITEMAKER Cz.

ALFONSO II

HERTOG VAN FERRARA

DOOR

5) KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Vervolg)

EN van Veronica's bewonderaars zeide, dat de hemel haar een grenzenlooze bekoorlijkheid geschonken had, goudkleurig haar en blauwe oogen, op wier glinstering de zon zelf ijverzuchtig zijn kon, en handen zoo blank als lelies. Haar portret, dat Tintoretto schilderde, is in den loop der tijden helaas verloren gegaan. Wij bezitten wel een afbeelding van haar in Gamba's „Alcuni ritatti di donne illustri delle provincie veneziane”, maar zij is daar afgebeeld met een schitterende diadeem op het hoofd en is zoo met sieraden en gouden borduursels behangen, dat zij veel meer op een stijve Engelsche koningin gelijk dan op een gracieuse Italiaansche dichteres, „Terrena Dea, alto e novo miracolo, luce impressa del raggio della divinità, paradiso”. Veronica had een tijdlang een liaison met een zeer geacht en door zijn preeken beroemd prelaat, aan wien zij zoo gehecht was, dat, toen hij tijdelijk Venetië moest verlaten, zij zich zeer vereenzaamd gevoelde, „sola in solitario tetto” en voortdurend vreesde, dat hij haar ontrouw zou

Foto C. Steenbergh

SCHEGBEELD Z. M. DE HELDIN

worden; zij werd daardoor zoo overspannen, dat zij zich van het leven wilde berooven. Veronica werd later moeder van twee kinderen, wier verwekkers hun vaderschap in de kerkelijke geboorteregisters behoorlijk hebben laten inschrijven. Tot hare vereerders behoorden ook Guglielmo, hertog van Mantua en kardinaal Lodovico d'Este, de lievelingszoon van Renata. Zij droeg zelfs aan den kardinaal haar „Brieven” op en in het voorwoord zwaaide zij hem lof toe wegens zijn buitengewone hoffelijkheid en bovenaardsche gentilezza: zij knielde in gedachte voor hem neer en prees de engelachtige goedheid van dezen dienaar des hemels.

⊠ Bij Veronica kwam het geheele letterkundige en artistieke Venetië aan huis, o.a. de beroemde dichter Domenico Veniero, Tintoretto, de eerbiedwaardige Sperone Speroni, Girolamo Muzio en zelfs de oude Bernardo Tasso. Behalve dat er over dichtkunst en filosofie gesproken werd, zorgde de vrouw des huizes tevens ervoor, dat op de avondbijeenkomsten de gasten van muziek en zang genoten. Er wordt nog steeds een brief bewaard, waarin zij een van haar kennissen op zulk een muziekavond noodigt, „alle venti ore, in occasione ch' io faccio musica”. In een anderen thans nog aanwezigen brief noodigt zij een vriend voor de lunch uit; hij mocht, zoo schreef zij, in zijn dagelijksche kleedij komen, zonder ceremonie, „sine fuco et ceremoniis, more majorum”. Buitenlandsche letterkundigen, die in Venetië vertoefden, mochten niet nalaten haar te bezoeken, zelfs Montaigne, die haar „janti fame venetiane” noemde, soupeerde bij haar (6 November 1580); later zond zij hem een exemplaar van haar gebundelde brieven. De arme Montaigne kreeg echter den volgenden dag na het diner „une colique, qui lui dura deus ou trois heures”; of de keuken van Veronica daaraan schuld had, is niet bekend. Zij leefde dus op grooten voet en verwekte daardoor de afgunst der andere courtisanen en dit zoo sterk, dat een harer mededingsters bij het Sant'Officio een klacht tegen haar indiende. Volgens deze aanklacht zou zij het gewaagd hebben den duivel aan te roepen met gebruikmaking van een gewijden ring en van wijwater, om den dief te vinden, die haar een schaar met

zilveren handvatsels en andere kleinigheden ontstolen had. Zij ging — luidde de aanklacht verder — niet naar de mis en had door toovenarij twee tijdelijk in Venetië vertoevende Duitschers op haar verliefd gemaakt. Maar Veronica had in de kringen der geestelijkheid machtige beschermers, zoodat de tegen haar ingebrachte beschuldigingen, die zij overigens in staat was te weerleggen, haar niet konden deren. ⊠ Met het klimmen der jaren ging zij een meer ingetogen levenswijze volgen, zij schreef stichtelijke sonnetten en stichtte in 1580 een toevluchtshuis voor vrouwen die, evenals zij, een wuft leven hadden geleid en het pad der zonde wilden verlaten. In de kerk „del Soccorso”, de bidplaats dezer Magdalena's, hing een schilderij van Carletto Caliarì, dat zich thans in de academie dei Belle Arti te Venetië bevindt, waarop de stichting van dat asyl wordt voorgesteld. Een van de vier vrouwen, die het gezicht naar Moeder Maria toegekeerd, daarop afgebeeld zijn, moet Veronica Franco voorstellen. Onze vrome zondares werd niet oud, zij stierf op vijf en veertigjarigen leeftijd aan typhouse koorts. Tot de gebeurtenissen in haar leven, die de heerlijkste herinneringen bij haar achterlieten, behoorde het bezoek van Hendrik III. Zij be-

toogde dit in een brief aan hem, „all' invittissimo e cristianissimo Re Enrio III”, waarin zij schreef trotsch en gelukkig te zijn, omdat de koning haar met zijn bezoek had vereerd; zij noemde hem een held zoowel in oorlog als vrede en ervaren in duizenderlei zaken.

In armi, e in pace, a mille prove esperto . . .

Vervolgens zond zij hem twee sonnetten met de belofte hem een bundel gedichten te zullen wijden. ⊠ Veronica gaf den koning als souvenir haar, waarschijnlijk in emaille, als miniatuur uitgevoerd portret; wat zij van hem kreeg, is ons niet bekend. Acht dagen lang vertoefde Hendrik te Venetië en men was algemeen overtuigd, dat hij niet één nacht in zijn woning doorbracht, niettegenstaande hij den geheelen dag met vermoeiende audiënties werd beziggehouden, behalve nog de feesten, die hij moest medemaken. De senatoren vreesden dan ook zoo voor zijn gezondheid, dat, toen na zijn vertrek bekend werd, dat hij te Cremona ziek geworden was, de doge

zich naar den gezant Du Ferrier begaf om hem te verzoeken Catharina de' Medici te smeeken haar zoon terug te houden van zijn teugelloos leven, vooral van „overmatig zware lichaams oefeningen”, en hem te bewegen meer vleesch te eten. Men had namelijk in Venetië gemerkt, dat de koning slechts groenten, fruit en in water geweekt brood at, spijzen, die het lichaam geen voldoende kracht geven. De koning volgde echter de vaderlijke raadgevingen der Venetiaansche Signoria in 't geheel niet op, want ook in Frankrijk leidde hij een bandeloos leven, dat zijn zwak gestel ondermijnde. ⊠ Tijdens het verblijf van Hendrik III in Venetië werden, zooals reeds gezegd is, doorlopend groote feesten, bals en regattas gegeven, maar wellicht nog aangenamer dan het groote bal in het paleis der dogen was voor hem de ontvangst bij monsignor Giovanni Grimani, patriarch van Aquileja. De koning wilde Grimani's verzameling van oudheden zien, zijn zeldzame bronzen, marmeren beelden, schilderijen en miniaturen, waaronder zich het beroemde brevier bevond, dat thans in de bibliotheek Marciana bewaard wordt. De ervaren patriarch begreep

echter, dat de jeugdige koning meer plezier zou vinden in het gezelschap van schoone Venetiaansche vrouwen, dan in „anticaglia” en noodigde dertig der bekoorlijkste, tot de aristocratische kringen behorende dames uit, die den koning niet alleen door haar schoonheid, maar ook door prachtige costumes in verrukking brachten. Inplaats van de antiquiteiten te bezichtigen werd er gedanst: de „alla gagliarda”, een vrouwendans werd uitgevoerd, waarvan de koning gehoord had en die hij gaarne wilde zien. Het was een soort ballet, waaraan alleen vrouwen deelnamen, terwijl de heeren in een kring om haar heen stonden, de maat aangaven en door luide uitroepen en kwinkslagen de vroolijke stemming verhoogden. Er werd ook de „ballo del cappello” gedansd, waarin de dames haar cavaliers kozen door hun haar hoeden te overhandigen. De gekozen zette dan zijn baret zijn dame, die hij daarbij kuste, op het hoofd, waarop deze hem zijn hoofddekseel en den kus teruggaf. Deze uitwisseling van hoofddekseels en kussen vond Hendrik buitengewoon aardig, maar toen een der dames hem haar hoed aanbod, moest hij tot zijn spijt weigeren dien aan te nemen, omdat hij in den rouw was over zijn broeder Karel IX.

Foto C. Steenbergh

DE FONTEIN OP HET FREDERIKSPLEIN TE AMSTERDAM . . . ZOALS ZE NU IS